

KLAGANDE

Jaktkritikerna, 802441-4370

[REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Värmlands län
651 86 Karlstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Värmlands läns beslut den 11 juni 2019 (bilaga 1)
dnr 218-4457-2019

SAKEN

Licensjakt björn i Värmlands län

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) har beslutat om licensjakt efter högst två björnar inom länet. I beslutet anges att jakten får bedrivas under perioden den 21 augusti till och med den 15 oktober 2019 eller till dess att jakten avlyses. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Förvaltningsrätten har den 19 juli 2019 beslutat att avslå Jaktkritikernas begäran om inhibition, avvisa deras yrkanden om generella förbud och avslå deras yrkanden om utrednings- och handläggningsåtgärder.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad Jaktkritikerna framför

Jaktkritikerna yrkar att länsstyrelsens beslut upphävs och anför i huvudsak följande. Den beslutade licensjakten i Värmlands län är inte förenlig med de undantagsbestämmelser som gäller vid jakt efter björn som enligt svensk lagstiftning är en fredad art och strikt skyddad enligt art- och habitatdirektivet. Länsstyrelsen uppger att det finns cirka 2 900 björnar i Sverige men anser trots detta att det inte finns någon risk för att miniminivån hamnar under en gynnsam bevarandestatus. Med tanke på att det finns så få björnar i landet samt artens låga rörlighet är risken för genetisk utarmning högst påtaglig och försiktighetsprincipen bör därför beaktas.

Björnen blev åter rödlistad under 2015 och referensvärdet för populationsstorleken är 1 400 individer vilket är den nedre gränsen för att björnstammen ska ha gynnsam bevarandestatus. Att björn och rovdjurspopulationen åter minskar beror stora delar på hur den svenska rovdjursförvaltningen och myndigheterna utövar sina befogenheter vid beslutsfattande. Exempelvis är de bevarandegenetiska riktlinjerna för hur stora populationer bör vara för att

undvika inavel och för att bibehålla evolutionär potential bristfällda. Formuleringarna i jaktlagen är ålderdomliga och inte förenliga med den allmänna uppfattningen om moral och ansvar för djur som har utvecklats i vårt moderna samhälle. Lagen måste moderniseras men till dess har länsstyrelserna ett särskilt djurskyddsansvar att främst bevaka de vilda djuren rätt till sitt eget habitat. All aktivitet med jakt, åtling, lösa hundar och överlappande jakttider i björnarnas habitat innebär därtill en grav störning och hit under deras mest kritiska period för att inhämta föda, förberedelsen inför vinterns dvala och för honorna att förbereda födandet av nya ungar.

Länsstyrelsen har i beslut hänvisat till en proposition från 2012 men detta förarbete stämmer inte längre med den nu rådande rovdjursförvaltningen eftersom vargen understiger gränsen för en gynnsam bevarandestatus. Detta visar att när man förhåller sig till gamla data är risken stor att man fortsätter bevilja licensjakt och därigenom lägger sig för nära gränsen för ett stabilt uttag. Att basera beslut på en proposition som togs fram för en sådan lång tid sidan kan inte anses ansvarsfullt. Särskilt med beaktande av klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald på kort tid har ändrats till klimat-sammanbrott.

Sveriges myndigheter kan inte fortsätta promovera troféjakt och jakt på vilda rovdjur i den takt man tillåtet under 2000-talet. Det finns bl.a. exempel på när jakt erbjudits ut för 250 000 kr per person och både svenska och utländska jägare kan således åka runt i Sverige och döda statens vilt utan att några av dessa pengar tillfaller staten. Jakten bedrivs idag som ett kapitaliserat djurplågeri vilket är ett förfarande som kommer få ödesdigra konsekvenser för traditionell jakt. Med tanke på vad jakten inbringar för enskilda kanske detta är grunden till att två björnar offras även detta år. Antalet är nämligen så lågt att det inte kan göra någon skillnad på allt länsstyrelsen anklagar björnen för. Tempot och konkurrensen bland jägare om att hinna

skjuta kvoten talar även emot att jakten kommer ske selektivt. Förra årets jakt visade också på en överskjutning.

Genom att beskriva björnar som stora och kraftfulla djur som är potentiellt farliga för människor och hänvisa till en upplevd olust inför tanken på att kunna träffa en björn medverkar länsstyrelsen också till att sprida en demoniserande bild av björnen. Istället för att på allvar utbilda rovdjursambassadörer som kan hjälpa människor leva med rovdjuren i sin närhet kallar man det lindring att låta troféjägare med halvautomatiska vapen och hundar döda björnar. Det får även anses finnas möjligheter att vidta andra preventiva åtgärder för att minska rovdjurskonfrontationer och skadegörelse exempelvis stängsel.

Vad länsstyrelsen framför

Länsstyrelsen finner inte skäl att ändra sitt beslut.

RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Av 3 § första stycket jaktlagen (1987:259) framgår att björn och annat vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Av 23 c § jaktförordningen (1987:905) framgår att förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. björn ska kunna tillåtas, är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade former.

Bestämmelsen i 23 c § jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

EU-domstolen har i en dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05 (Europeiska kommissionen mot Finland) uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 i direktivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet.

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget. Vidare följer att konstaterandet av att det inte finns någon annan lämplig lösning ger möjlighet att tillåta undantag endast i den utsträckning det är nödvändigt och om direktivets övriga syften inte äventyras.

Licensjakt med stöd av jaktförordningen kan i sig vara förenlig med undantagsregeln i 16.1 e i art- och habitatdirektivet (se HFD 2016 ref 89).

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet är om länsstyrelsen visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter två björnar i Värmlands län är uppfyllda.

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Till skillnad från när det är fråga om skyddsjakt så finns det varken i 23 c § jaktförordningen eller artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet något särskilt syfte angivet som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. För att det ska vara möjligt att göra en bedömning av om det finns någon annan lämplig lösning måste det emellertid finnas ett syfte med licensjakten. Vid prövningen av undantag från det strikta skyddssystemet får det anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (se HFD 2016 ref. 89, Kammarrätten i Stockholms dom den 14 november 2014 i mål nr 3273-13 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 28 mars 2019 i mål nr 389-19).

Förvaltningsrätten har därmed att ta ställning till om de syften som länsstyrelsen har angett som stöd för licensjakten kan anses acceptabla i sig och om så är fallet om det utifrån angivna syften finns någon annan lämplig lösning.

Någon närmare definition av vad som avses med ”annan lämplig lösning” ges inte i jaktförordningen eller i art- och habitatdirektivet. Mot bakgrund av EU-domstolens avgörande i Europeiska kommissionen mot Malta har HFD uttalat att det vid tillämpning av artikel 16.1 i art- och habitatdirektivet måste tillses att det råder jämvikt mellan artskyddet och vissa andra intressen. Dessa intressen framgår av artikel 2.3 i direktivet där det anges att åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag. Vid bedömningen av nödvändigheten av licensjakten måste således hänsyn även tas till de intressen som anges i artikel 2.3 i direktivet på ett sådant sätt att jämvikten mellan artskyddet och dessa intressen inte förloras (HFD 2016 ref. 89).

I länsstyrelsens beslut anges i huvudsak följande angående syftet med licensjakten. Syftet med den begränsade och strängt kontrollerade jakten är att bidra till en bättre samexistens mellan människa och björn i Värmlands län. Enligt förvaltningsplanen ska björnstammen kunna sprida sig naturligt över länet i långsam takt under kontrollerade former. En adaptiv förvaltning av rovdjur kräver en helhetsbild av länets totala rovdjursförekomst och de problem som eventuellt medföljer. Värmlands län har förekomst av alla stora rovdjur och har som målsättning att bevara dessa samtidigt som hänsyn visas till tamdjurshållning, bevarandet av sätrar som kulturarv, biodlingar och älgjakt.

Jakten syftar således delvis till att minska den totala koncentrationen av rovdjur i länet och därmed främja möjligheterna till samexistens mellan människa och stora rovdjur. Vidare anges att jakten syftar till att minska risken för incidenter med skador orsakade av björn samt minska björnens socioekonomiska påverkan på landsbyggsekonomin.

Vad gäller andra lämpliga lösningar för att uppnå dessa syften har länsstyrelsen angett att det beroende på problembild samt tidsmässiga och rumsliga förhållanden finns andra åtgärder för att minska problem med rovdjur, exempelvis skrämme och flytt av tamdjur. På en storskalig nivå har de dock bedömt att licensjakt är den mest lämpliga åtgärden. Vidare anges att kommunikationsinsatser kan bidra till en bättre samexistens mellan människa och björn men att detta inte är tillräckligt utan att det även krävs en aktiv förvaltning.

Förvaltningsrätten anser att de syften med licensjakten som beskrivits ovan är acceptabla samt att licensjakten får anses ändamålsenlig i förhållande till dessa. Utifrån Värmlands läns regionala förutsättningar gällande rovdjur och deras legitima mål att sakta låta björnstammen sprida sig i länet under kontrollerade former instämmer förvaltningsrätten i länsstyrelsens bedömning

att det saknas annan lämplig lösning. Vad Jaktkritikerna anfört medför ingen annan bedömning. Detta särskilt med beaktande av att en kontroll av stammens ökning och utbredning inte låter sig göras med stängsel. Inte heller skydds jakt kan anses vara en lämplig lösning då sådan jakt endast kan riktas mot skadegörande individer.

Försvårar beslutet upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus?

En av förutsättningarna för att licensjakt ska kunna beviljas enligt jaktförordningen är att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde.

Jaktkritikerna har framfört att försiktighetsprincipen bör råda med beaktande av det låga antal björnar i landet samt artens låga rörlighet då detta medför en påtaglig risk för genetisk utarmning.

Naturvårdsverket har med stöd av 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn fastställt miniminivån för årliga föryngringar för mellersta rovdjursförvaltningsområdet till 50, motsvarande 500 björnar, och i hela landet till 140 föryngringar. Värmland har ingen länsvis fastställd miniminivå för årliga föryngringar. (NV-00552-14).

Av Naturvårdsverkets delegeringsbeslut avseende björn framgår att inventeringen för perioden 2012-2016 visade att mellersta rovdjursförvaltningsområdet har berörts av 81 föryngringar, vilket motsvarar 810 björnar (NV-02617-18).

Länsstyrelsen anför att Värmland inte har någon egen björnstam men ingår i björnens naturliga utbredningsområde. Spillningsinventering har gjorts i länet år 2012 och år 2017 men att det inte går att göra säkra uppskattningar av

antalet björnar utifrån de insamlade proverna då björnarna rör sig mellan länen. År 2005 kunde 5 olika individer identifieras år 2017 kunde 11 olika individer, varav 2 honor, identifieras. Björnpopulationen har ökat i länet trots att det under perioden 2012 – 2018 har fällts 13 björnar på licensjakt. Populationsutvecklingen i det mellersta rovdjursförvaltningsområdet har varit stabil sedan 2012 och marginalen är god till den fastställda nivån på 50 förngringar.

Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta angivna inventeringsuppgifter som visar att björnpopulationen i länet ökat trots tidigare beviljad licensjakt. Med beaktande av björnarna rör sig över länsgränserna får det emellertid anses råda viss osäkerhet över hur många björnar som faktiskt finns i Värmlands län. Det kan dock konstateras att länet inte har någon egen fastställd miniminivå samt att marginalen ner till miniminivån för såväl mellersta förvaltningsområdet som landet i helhet är stor. Vidare konstaterar förvaltningsrätten att björnstammens naturliga utbredningsområde sannolikt inte kommer att minska inom en överskådlig framtid och det finns en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

Mot bakgrund av detta finner förvaltningsrätten att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, varken regionalt eller nationellt.

Är licensjakt lämpligt med hänsyn till stammens storlek och sammansättning?

En annan förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt 23 c § jaktförordningen är att jakten är lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning.

En tolkning av denna förutsättning i enlighet med artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet innebär enligt HFD att det krävs att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd. En förutsättning för att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och i begränsad mängd är att det inte påverkar det eftersträvade syftet i 16.1 i art- och habitatdirektivet, dvs att uttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos arten i fråga (HFD 2016 ref 89).

Av utredningen i målet har det inte framkommit något som visar att björnstammen är genetiskt sårbar eller att nu beslutad licensjakt om två björnar på annat sätt riskerar stammens sammansättning. Ett område har helt avlysts från jakt med hänsyn taget till att en björnhona med ungar har fotograferats där. Förvaltningsrätten finner därför att jakten också är lämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening måste kravet på strängt kontrollerade former innebära att villkoren för jakt är tydliga främst vad gäller de individer eller grupper av individer som får jagas, var detta får ske, under vilka tider och till vilket antal. Dessutom måste det finnas effektiva rutiner som förhindrar jakt i strid med villkoren. Slutligen måste kraven på ansvariga myndigheter att kontrollera jakten ställas högt (HFD 2016 ref 89).

I samma avgörande har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att kravet på selektivitet måste innebära att jakten ska vara inriktad mot vissa individer eller grupper av individer som tillhör en viss art eller undanta vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör arten. Vidare måste detta urval ske mot bakgrund av det eftersträvade syftet i artikel 16.1 i art och habitatdirektivet, dvs att det inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella populationen.

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar samt begränsningar avseende vilka djur som får fällas. Beslutet innefattar också en rad villkor för björnjakten som i huvudsak motsvarar de villkor som slås fast i Naturvårdsverkets författningssamling 2010:7 om föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn.

Förvaltningsrätten bedömer mot denna bakgrund att länsstyrelsens beslut om licensjakt uppfyller kraven för såväl selektivitet som jakt under strängt kontrollerade förhållanden. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ändra villkoren i det överklagade beslutet.

Slutsats

Förvaltningsrätten bedömer sammanfattningsvis att länsstyrelsen visat att kraven för licensjakt efter två björnar i Värmlands län är uppfyllda. Den beslutade licensjakten bedöms vara proportionerlig i förhållande till björnstammens storlek och sammansättning samt med hänsyn till de syften som angetts för jakten.

Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

[Redacted signature]

rådman

I avgörandet har även nämndemännen [Redacted], [Redacted] och [Redacted] deltagit. [Redacted] har föredragit målet.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.